

30 Σεπτεμβρίου 2009

Ιερά Μονή Παναγίας Αγνούντας στην Επίδαυρο (μέρος 8ο)

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Προσκυχήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)

[Συνέχεια από \(7\)](#)

Η Πλατυτέρα των Ουρανών στο ημικύκλιο πάνω από το ιερό.

Ο κυρίως ναός και το άγιο βήμα

Στο δάπεδο του κυρίως ναού που αποτελείται από μεγάλες πώρινες πλάκες παρεμβάλλονται τρεις βάσεις κιόνων από λευκό μάρμαρο. Είναι τοποθετημένες στο κέντρο, σε ευθεία γραμμή και σε ίσες αποστάσεις. Μία παρόμοια βάση υπήρχε παλαιότερα εκτός δαπέδου μέσα στο Ιερό. Ένα ακόμη τμήμα μαρμάρινο με οριζόντιες αυλακώσεις βρίσκεται στη βάση του άμβωνα. Εκτός από τα μαρμάρινα αυτά μέλη που έχει ο Ναός, υπήρχαν και πολλά μικρότερα, διασκορπισμένα σε διάφορα μέρη της Μονής, κυρίως στα κελιά του ισογείου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παλαιότερα είχε κτισθεί από λαϊκούς έξω από τη Μονή κλίβανος με κομμάτια λευκού μαρμάρου. Για το πώς βρέθηκαν στη Μονή έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις που είναι δύσκολο να επιβεβαιωθούν. Σύμφωνα με τις απόψεις αυτές, άλλοι πιστεύουν ότι έχουν μεταφερθεί από το γειτονικό Ασκληπιείο και άλλοι ότι στο χώρο του Ναού προϋπήρχε προχριστιανικό μνημείο. Η δεύτερη αυτή άποψη ενισχύεται και από ύπαρξη αρχαίου νεκροταφείου στην περιοχή, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Έχει διατυπωθεί επίσης και η θεωρία ότι αρχικά ο ναός είχε μαρμάρινο τέμπλο και άμβωνα (5).

Στο Ιερό οι κόγχες των δύο τελευταίων παραστάδων είναι ημικυκλικές και καταλήγουν σε ημίτοξα, διότι διακόπτονται από τον ανατολικό τοίχο του Ναού. Δίπλα από την αριστερή κόγχη έχει ανοιχτεί και δεύτερη βοηθητική της Αγίας Προθέσεως και αριστερά της έχει κτισθεί το χωνευτήριο του Ιερού.

Στη φωτιστική θυρίδα της κόγχης του Ιερού υπάρχει ένα παλαιότατο ξύλινο αρτοφόριο σκαλιστό με την επιγραφή:

ΔΟΚΙΜΑΖΕΤΩ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΚΑΙ ΟΥΤΟΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΤΟΥ ΕΣΘΙΕΤΩ

ΚΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΤΗΡΙΟΥ ΠΙΝΕΤΩ

Ο Δ ΕΣΘΙΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΩΝ ΑΝΑΞΙΩΝ ΚΡΙΜΑ

Ο γραπτός διάκοσμος του Ναού

Όλοι οι εσωτερικοί χώροι του Ναού είναι κατάγραφοι από αγιογραφίες που διατηρούνται σε καλή κατάσταση, εκτος από λίγες φθαρμένες από την υγρασία και το χρόνο.

Έχει γραφεί ότι ανέρχονται σε 1250 και ότι το καθολικό της Μονής Αγνούντος συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών πρώτων παλαιών ναών σε αριθμό τοιχογραφιών (12). Στο εσωτερικό του Ναού έχει αποθησαυριστεί εικονογραφικά με θαυμαστή χρωματική συμφωνία και συνθετική δύναμη ο πλούτος της Ορθοδοξίας. Εικονίζονται σκηνές από την Παλαιά και Καινή Διαθήκη, Άγιοι και προφήτες, ολόσωμοι ή σε στηθάρια. Οι μορφές των Αγίων αυστηρές, εξαϋλωμένες, υπερβατικές και άλλου με έκφραση γαλήνης και πραότητας, αποπνέουν ιεροπρέπεια και ψυχικό κάλλος και καλούν τον προσκυνητή σε αυτοσυγκέντρωση και προσευχή.

Για τον αγιογράφο και τη χρονολογία αγιογραφήσεως υπάρχει επιγραφή κάτω από το τόξο του παραθύρου, μέσα στην πρώτη δεξιά κόγχη:

ΙΣΤΟΡΙΘΗ Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕ

ΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕ

ΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ... ΤΟΣ

ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΜΟΝΑΧΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ

ΠΡΟΣ ΨΥΧΙΚΗΝ ΑΥΤΩΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝ ΗΓΟΥΜΕΝΕΥ

ΟΝΤΟΣ... ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΕΚ ΚΩΜΗΣ ΑΓΓΕΛΟΚΑ

ΣΤΡΟΥ ΕΝ ΕΤΕΣΙΝ ΑΨΝΘ ΙΟΥΝΙΟ ΚΘ

ΧΕΙΡ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Όπως μας πληροφορεί η επιγραφή, ο Ναός ιστορήθηκε το έτος 1759 (29 Ιουνίου) από τον αγιογράφο Αναγνώστη Παπαδόπουλο.

Το ξυλόγλυπτο τέμπλο.

Το τέμπλο του ναου είναι ξυλόγλυπτο, πολύ καλής και λεπτής λαϊκής τέχνης. Είναι διακοσμημένο με ανάγλυφες κληματίδες, πουλιά που ραμφίζουν σταφύλια, άγρια ρόδα και κλαδιά με φύλλα και τσαμπιά σταφυλιών. Εικονίζονται ακόμη οι τέσσερις Ευαγγελιστές και εννέα προφήτες.

Ο αρχικός χρυσοπόρφυρος χρωματισμός του επάνω σε βαθύ πράσινο, διατηρείται μόνο σε ένα τμήμα του. Το σημερινό ακαλαίσθητο χρώμα του αφαιρεί ένα σημαντικό μέρος της ωραιότητας του. Όπως αναφέρει επιγραφή σκαλισμένη στο επάνω μέρος του, κατασκευάστηκε τον Αύγουστο του 1713:

ΤΟ ΣΤΕΡΕΩΜΑ ΤΩΝ ΕΠΙ ΣΕ ΠΕΠΟΙΘΟΤΩΝ

ΣΤΕΡΕΩΣΟΝ ΚΥΡΙΕ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΥΝ

ΕΚΤΙΣΩ ΤΩ ΤΙΜΙΩ ΣΟΥ ΑΙΜΑΤΙ.

ΕΤΟΣ ΑΨΙΓ ΑΒΓΟΥΣΤΟΥ.

Στην κορυφή του τέμπλου υπήρχε σκαλιστός ξύλινος Σταυρός με τον Εσταυρωμένο και στις δύο πλευρές οι εικόνες της Θεοτόκου και του μαθητή Ιωάννη. Ο Σταυρός

και ή εικόνα του Ιωάννη έχουν αφαιρεθεί από ιερόσυλους όπως και οι παλαιότερες σπάνιας τέχνης φορητές εικόνες του δωδεκαόρτου και τα επίσης ξυλόγλυπτα βημόθυρα. Οι μεγάλες εικόνες του τέμπλου και οι δύο θύρες του Διακονικού και της Προθέσεως έχουν μεταφερθεί για λόγους ασφαλείας και έχουν αντικατασταθεί από όμοια αντίγραφα. Στα πρωτότυπα υπάρχουν τα ονόματα του δωρητή και του αγιογράφου:

ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΙΩ. ΠΑΧΑΤΟΥΡΗ

ΧΕΙΡ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΚΟΥΡΤΕΣΗ

Από υπολείμματα παλαιότερου τέμπλου που υπήρχαν προ έτων σε ισόγειο κελλί, συμπεραίνεται ότι το υπάρχον είναι μεταγενέστερο.

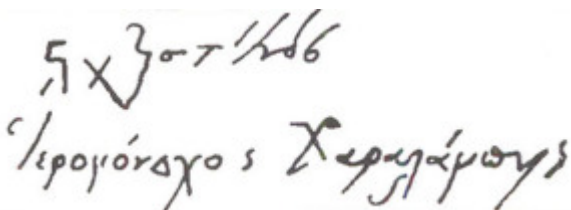
10. Επιγραφές και χαράγματα

Περιγράφοντας τα μέρη που αποτελούν το κτιριακό συγκρότημα της Μονής, αναφερθήκαμε σε μερικές επιγραφές και χαράγματα. Στο καθολικό υπάρχουν και άλλα, από τα όποια παραθέτουμε τα σημαντικότερα.

1. Στην είσοδο του Ναού η πρώτη δεξιά παραστάδα είναι τμήμα μαρμάρινης στήλης που περιέχει πέντε στίχους. Προέρχεται πιθανότατα από αρχαίο τάφο πεντάχρονης κόρης. Από το κείμενο διακρίνονται τα έξης:

ΑΡΤΙ ΜΕ ΠΕΝΤ ΕΤΕΩΝ ΕΠΙ ΤΟΙΕ ΔΕΚΑΚΥΚΛΟΝ ... ΙΟΥΣΑΙ...

ΗΡΠΑΣΑΝ ΕΚ ΓΑΙΗΣ ΠΑΡΘΕΝΩΝ ΑΘΑΝΑΤΟΙ ΟΥΔ ΕΠΙ ΠΕΝΙΡ... Ι... ΟΝ ΑΛΛΑΓΑ... ΟΙ...
ΝΗΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΩΝΣΩΜΑ ΛΙΠΟΝ ΚΑΘΑΡΟΝ

ΗΧΖΟΤ' ΕΒΕ
Ιερομόναχος Χαραλάμπος

,ςχξς´ (= 6.666=1158) τ[ης] Ινδ[ικτιώνος] 6

Ιερομόναχος Χαραλάμπος

Η χρονολογία του ανωτέρω χαράγματος όπως και του επομένου είναι ενδεικτικά της παλαιότητας της Μονής.

ΒΟΝΟΕΝΤΟΣΠΑ
ΓΕΡΜΑΝΟΣ

,ςψμη (= 6748 = 1240) ΕΞΕΔ[ΗΜΗΣΕΝ] ΠΡΟΣ Κ[ΥΡΙ]ΟΝ Ο ΕΥΣ[ΕΒΕΣΤΑ]ΤΟΣ
ΠΑΤΡ[ΙΑΡΧΗ]Σ + ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός από το Ανάπλι της Προποντίδας
απεβίωσε το έτος 1240 όπως αναφέρει το χάραγμα

Η ΜΑΝΑ ΜΑΣ
577α
ΣΚΛΑΒΩΘΗΚΕ

Η ΜΑΝΑ ΜΑΣ

,ςπξα (= 6961 = 1453) ΣΚΛΑΒΩΘΗΚΕ.

Σ' ένα απρόσιτο σημείο του τρούλου ο άγνωστος μοναχός περικλείει στο χάραγμα
αυτό με εκπληκτική επιγραμματική λιτότητα όλη την οδύνη του γένους για το
τραγικότερο γεγονός της Ιστορίας μας.

αχνη' α' φλεβ' σφάχτηκε ο καλοκάγαθος αναστάσιος

αχνη' (1655) α' Φλε[βάρη] σφάχτηκε ο καλοκάγαθ[ος] Αναστ[άσιος]

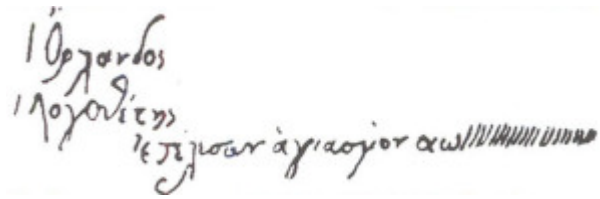
Το χάραγμα αναφέρεται στο Ναυπλιώτη Νεομάρτυρα και αγιογράφο Αναστάσιο, ο
όποιος κατακρεουργήθηκε την 1η Φεβρουαρίου 1655 «από τους Αγαρηνούς δια
ράβδων ξιφών και μαχαιρών».

ΚΕ ΦΤΥ ΤΕΚΝΟΥ ΜΟΥ

Κ[ΥΡΙ]Ε Φ. ΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ ΜΟΥ

Στη συγκινητική αυτή πατρική ή μητρική έκκληση το γράμμα Φ. θα είναι αρχικό

των λέξεων φεισαι ή φύλαττε.

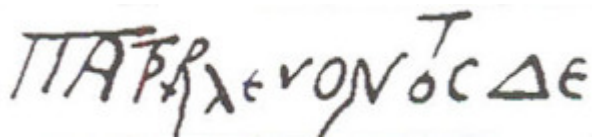

Ορλάνδος
Λογοθέτης
έτελεσαν αγιασμού αω

Ορλάνδος Ι. Λογοθέτης

ετέλεσαν αγιασμού αω...

Η χρονολογία θα πρέπει να είναι 1821 ή 22. Οι αναγραφόμενοι πήραν μέρος στην Α΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου ως αντιπρόσωποι των Ναυτικών Νήσων και της Ανατολικής Ελλάδος αντίστοιχα και εξελέγησαν μέλη του Εκτελεστικού Σώματος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΥΟΝΤΟΣ ΔΕ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΥΟΝΤΟΣ ΔΕ

Από το χάραγμα αυτό με τα διαπλεκόμενα γράμματα έχουν διασωθεί οι δύο αυτές λέξεις.

Συνεχίζεται...